

บทที่ 4

หนังสือพิมพ์ในสหราชอาณาจักร

จากการพิมพ์ถึงสื่อหนังสือพิมพ์

ภาษาเขียนเป็นรากฐานของกำเนิดการพิมพ์ เมื่อมีการพิมพ์เกิดขึ้นแล้ว จึงมีสิ่งพิมพ์คือ หนังสือและหนังสือพิมพ์ ชนชาติเก่าแก่ที่มีหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของการพิมพ์ได้แก่ ชนชาติจีน และอียิปต์

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า 255 ปี ก่อนคริสตกาล คนจีนรู้จักการแกะสลักตราบนแผ่นหิน กระจกสัตว์และงาช้าง เพื่อประทับลงบนดินเหนียว บนขี้ผึ้ง จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นต้นแบบของการพิมพ์เลตเตอร์เพรส (Letter Press) (กำธร สติรกุล : 2515, 185)

ประมาณ 60 ปีก่อนคริสตกาล อาณาจักรโรมันมีความเจริญทางอารยธรรมเป็นอย่างมาก จักรพรรดิจูเลียสซีซาร์ ได้ให้เจ้าหน้าที่คัดลอกข่าวสาร ประกาศ แถลงการณ์ของพระองค์ นำไปปิดไว้ตามที่ชุมชนเพื่อให้ประชาชนอ่าน ประกาศข่าวสารดังกล่าว เรียกว่า แอ็คตา ดิอูร์นา (Acta Diurna – Acts of the Daily Events) สิ่งพิมพ์นี้นับเป็นต้นแบบของหนังสือพิมพ์กำแพง (Wall Newspaper) ในปัจจุบัน (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ : 2539, 5)

ค.ศ. 105 คนจีนได้คิดวิธีทำกระดาษขึ้นจากเส้นใย (Pulp) ของพืช ก่อนหน้านี้อาศัยการเขียนและประทับตราลงวัสดุชนิดอื่น ซึ่งไม่ได้จัดเป็นกระดาษ

ค.ศ. 575 มีการพิมพ์โดยใช้บล็อกแล้วกดลงบนกระดาษ เรียกว่า Wood Block Printing ในสมัยนี้ใช้พิมพ์ยันตร์ของศาสนาแต่เป็นส่วนใหญ่

ค.ศ. 868 ปรากฏหลักฐานว่า มีหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่ม (ก่อนหน้านี้นี้พิมพ์เป็นแผ่นๆ) ชื่อว่า วัชรสูตร พิมพ์โดย วางเซียะ (Wang Chich) ลักษณะเป็นม้วน (กำธร สติรกุล : 2515, 187)

ค.ศ. 1041 - 1049 ชาวจีนชื่อ ไปเซ็ง (Pi Cheng) ได้คิดวิธีพิมพ์โดยใช้ดินเหนียวปั้น และเป็นรูปตัวพิมพ์เป็นคำๆ ตากให้แห้งแล้วเผาไฟ เมื่อจะพิมพ์ก็เอาตัวพิมพ์มาเรียงกัน เป็นประโยคโดยใช้ดินเหนียวหรือยางจากไม้ยัด วิธีการพิมพ์แบบนี้เรียกว่า Movable Type Printing

ค.ศ. 1450 โยฮัน กูเตินเบอร์ก (Johann Gutenberg) ชาวเยอรมัน ได้คิดวิธีพิมพ์โดยใช้ตัวเรียงที่เรียกว่า Movable Type Printing ขึ้นเป็นคนแรกในยุโรป โดยใช้ตัวพิมพ์โลหะ (ได้รับแนวความคิดด้านการพิมพ์จากจีน) และได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการพิมพ์ยุคปัจจุบัน เนื่องจากสามารถพิมพ์เอกสารได้จำนวนมากอย่างรวดเร็ว

ค.ศ. 1456 มีหนังสือคัมภีร์ไบเบิลซึ่งไม่ปรากฏชื่อผู้พิมพ์แต่ใช้วิธีการพิมพ์ของกูเตินเบอร์ก จึงสันนิษฐานกันว่าเขาเป็นผู้พิมพ์ และเรียกชื่อคัมภีร์นี้ว่า Gutenberg Bible คัมภีร์นี้มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า 42 Lines Bible เนื่องจากแต่ละหน้ามี 42 บรรทัด (กำธร สถิรกุล : 2515, 188)

การค้นพบของกูเตินเบอร์กมีผลต่อการเผยแพร่ของข่าวสารเป็นอย่างมาก วิธีการพิมพ์ทำให้สามารถผลิตเอกสารจากต้นฉบับเดียวกันได้เป็นจำนวนมากในเวลาอันสั้น วิธีการพิมพ์ได้รับการพัฒนาต่อมาเรื่อยๆ จนมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก

ก่อนการค้นพบการพิมพ์แบบ Movable Type Printing และ ในระยะแรกที่ใช้วิธีการพิมพ์ยังไม่แพร่หลายนั้น การเขียนหนังสือเป็นลายมือ เพื่อตีพิมพ์ประกาศ ยังเป็นที่นิยมใช้กันอยู่ในยุคกลาง (Middle Age) เมืองเวนิส (Venice) ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของการค้า มีการออกจดหมายเหตุการณ์ที่เขียนด้วยมือ (Manuscript Newsletter) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจการค้า และข่าวการเมือง ค.ศ. 1563 เวนิสเกิดสงครามกับตุรกี รัฐบาลได้ออกประกาศข่าวสงครามแจ้งให้ประชาชนทราบเป็นระยะๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาอ่านประกาศข่าวในที่ชุมชน เก็บเงินค่าฟังครั้งละ 1 กาเซต้า (Gazeta : หน่วยเงินตราของเวนิสมัยนั้น) คำว่า Gazeta จึงเป็นต้นศัพท์ของคำว่า “กาเซตต์” (Gazette) ซึ่งนิยมใช้กันมากสำหรับตั้งชื่อหนังสือพิมพ์

สิ่งพิมพ์ในระยะแรกนี้ยังไม่ใช้ลักษณะของหนังสือพิมพ์ ตามความหมายที่คนทั่วไปในปัจจุบันเข้าใจกัน แต่อาจกล่าวได้ว่าสิ่งพิมพ์เหล่านี้เป็นต้นตำรับของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันซึ่งมี 4 ประเภท คือ

1. หนังสือข่าวสารของทางราชการ (Official Gazette) ได้แก่ เอกสารที่รัฐบาลจากส่วนกลางเขียนขึ้นหรือพิมพ์ขึ้นในลักษณะ “ใบบอกข่าว” ใบบอกข่าว ที่เรียกว่า Acta Diurna

จึงเป็นต้นแบบของหนังสือพิมพ์กำแพง (Wall Newspaper) และ หนังสือข่าวสารของทางราชการในยุคต่อมา เป็นต้นกำเนิดของข่าวราชการและข่าวการเมือง ในหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน

2. จดหมายเหตุการณ์ค้า (News Letters) ในสมัยกลางนักธุรกิจ และพ่อค้าได้ใช้หนังสือเพื่อติดต่อแจ้งข่าวคราวกัน พ่อค้าชาวยิวในสมัยนั้นมีความคิดว่าการทำการค้ำนั้น พ่อค้าจะต้องรู้ข่าวสารบ้านเมืองควบคู่กันไป ดังนั้นจึงมีการรวบรวมข่าวสารบ้านเมืองและข่าวการค้าขายในรูปแบบจดหมายเหตุการณ์ค้า (News Letters) ส่งให้แก่กันและกัน จดหมายเหตุการณ์ค้าจึงเป็นต้นกำเนิดของข่าวเศรษฐกิจและการค้าในหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน

3. จุลสาร (Pamphlets) เป็นเอกสารที่มีเนื้อหาสาระเน้นหนักในการแสดงความคิดเห็นด้านการปกครองและการนับถือศาสนา เอกสารเหล่านี้ตีพิมพ์หลังจากความรู้เรื่องวิธีการพิมพ์แพร่หลายมาแล้ว ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ จุลสารจึงเป็นต้นกำเนิดของการเขียนบทบรรณาธิการ (Editorial) และบทวิจารณ์ (Criticism) ในหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน

4. ใบปลิวข่าว (News Sheets) ในสมัยที่ความรู้เรื่องการพิมพ์เริ่มแพร่หลายนั้นมีผู้ที่ต้องการแจ้งข่าวสารให้คนจำนวนมากได้รับรู้ ซึ่งมักเป็นเรื่องที่ผู้พิมพ์หรือผู้ว่าจ้างเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน ใบปลิวข่าวเหล่านี้มักจะแจกจ่ายฟรีมากกว่าขาย จึงอาจกล่าวได้ว่า ใบปลิวข่าวมีลักษณะเหมือนโฆษณา (Advertising) ในปัจจุบัน

เมื่อการพิมพ์มีวิวัฒนาการเป็นลำดับ ประชาชนจึงอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้น (รู้หนังสือมากขึ้น) ประชาชนจึงให้ความสนใจกับสิ่งพิมพ์มากขึ้น มีการตีพิมพ์สิ่งพิมพ์หลายรูปแบบและต่อมาได้มีการพัฒนาเนื้อหาที่หลากหลาย รวมเข้าไว้ในสิ่งพิมพ์ฉบับเดียวกัน มีการตีพิมพ์โดยรวมข่าวสารของทางราชการ ข่าวสารทางการค้า บทวิจารณ์และความคิดเห็น รวมถึงประกาศต่างๆไว้ในฉบับเดียวกัน แล้วปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้อ่าน และผู้ซื้อจนกลายเป็นหนังสือพิมพ์

สิ่งพิมพ์ที่ได้รับการยอมรับว่ามีรูปลักษณะอย่างหนังสือพิมพ์แต่ยังมีได้ใช้คำศัพท์ว่าหนังสือพิมพ์ ได้แก่สิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า โครันโต้ (Coranto) แปลว่า กระแสข่าว (Current of News) โครันโต้ 1 ฉบับจะมีเนื้อหาสาระประเภทข่าวทั้งข่าวสารราชการ ข่าวการค้า และข้อเขียนอื่นๆ โดยแสดงเจตนาว่าจะออกหนังสือเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ในอดีตสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์ที่สำคัญเห็นจะได้แก่ นิวเว ทิจดิงเฮน (Nieu Tijdinghen ค.ศ.1605-1610) ในเบลเยียม หนังสือพิมพ์ฉบับนี้แพร่หลายไปถึงเมืองเวนิสของประเทศอิตาลี เพราะทั้งสองเมืองนี้เป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญในสมัยนั้น ในเวลาต่อมาหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ในประเทศต่างๆ แถบยุโรปหลายประเทศ เช่น ฮอลแลนด์ อังกฤษ และฝรั่งเศส ในสวิสเซอร์แลนด์หนังสือพิมพ์ฉบับแรกถือกำเนิด เมื่อ ค.ศ. 1610 ออสเตรเลีย 1620, ฝรั่งเศส 1631, เดนมาร์ก 1634, อิตาลี 1636, สวีเดน 1645, โปแลนด์ 1661 ถึงแม้ว่าผู้พิมพ์มีความตั้งใจในการออกหนังสือพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ แต่ในระยะแรกหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ ได้ออกเป็นรายสะดวก เนื่องจากต้องรอให้มีข่าวสารมากพอและขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ออกหนังสือพิมพ์ด้วย

หนังสือพิมพ์ในสหราชอาณาจักร

ในประเทศอังกฤษช่วงต้นศตวรรษที่ 16 เป็นช่วงที่มีปัญหาความขัดแย้ง ด้านการนับถือศาสนา และปัญหาทางการเมือง พระมหากษัตริย์ เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด และใช้อำนาจทางการเมืองในการปิดกั้นมิให้มีการเผยแพร่ศาสนาที่ไม่ทรงศรัทธา แต่ได้พยายามใช้อำนาจเพื่อให้ประชาชนนับถือศาสนานิกายที่ทรงสนับสนุนอยู่ สิ่งพิมพ์ในช่วงนี้ได้แก่ จุลสาร (Pamphlets) มีจุลสารต่อต้านศาสนา และการปกครองมากมายที่ตีพิมพ์ในลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์ใต้ดิน (Underground Press) ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลควบคุมจุลสารโดยให้มีการจดทะเบียนและต้องขอสิทธิบัตรในการตั้งโรงพิมพ์

หนังสือพิมพ์ในประเทศอังกฤษได้ต่อสู้เรียกร้องเสรีภาพมาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกในช่วงศตวรรษที่ 16 จวบจนปัจจุบัน นับเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนานหลายร้อยปี การต่อสู้ดังกล่าวเป็นวิวัฒนาการของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทำให้ทุกวันนี้หนังสือพิมพ์ในประเทศอังกฤษมีสิทธิและเสรีภาพมาก วิวัฒนาการดังกล่าวแบ่งได้เป็น 4 ยุค ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ยุคอำนาจนิยม
2. หนังสือพิมพ์ยุคเรียกร้องเสรีภาพ
3. หนังสือพิมพ์ยุคประชานิยม
4. หนังสือพิมพ์ยุคปลายศตวรรษที่ 20

1. หนังสือพิมพ์ยุคอาณานิคม

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1500 เป็นต้นมา มีเอกสารประเภทจุลสาร จดหมายเหตุการค้า และใบปลิวข่าว เผยแพร่อยู่เป็นระยะๆ เรื่อยมา โดยทางราชการพยายามใช้อำนาจควบคุมสิ่งพิมพ์ต่างๆ และจับกุมผู้ที่ตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ที่ต้องห้าม ในปี ค.ศ.1584 วิลเลียม คาร์เตอร์ (William Carter) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในบรรดาผู้ออกจุลสารต่อต้านทางราชการ ถูกฝ่ายบ้านเมืองลงโทษแขวนคอในข้อหาตีพิมพ์จุลสารสนับสนุนนิายต้องห้าม นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ของอังกฤษที่มีนักหนังสือพิมพ์ถูกสังเวชีวิตเพื่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์

รูปลักษณะของสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเหมือนหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1621 และนับเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของอังกฤษ หนังสือพิมพ์ฉบับแรกนี้เกิดขึ้นจากการที่นักหนังสือพิมพ์ ชื่อนาธานีล บัตเตอร์ (Nathaniel Butter) พร้อมกับเพื่อนอีกสองคน คือ โทมัส อาร์เซอร์ (Thomas Archer) และ นิโคลาส บอร์น (Nicholas Bourne) ได้ขอสิทธิบัตร และใบอนุญาตออกหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ The Continuation of Our Own Weekly News โดยเสนอข้อแลกเปลี่ยนว่าจะยินยอมส่งต้นฉบับเรื่องที่จะตีพิมพ์ให้ทางฝ่ายบ้านเมืองตรวจก่อนล่วงหน้า (Prior Restraint) นับได้ว่าเป็นกระบวนการในการควบคุมหนังสือพิมพ์ ลักษณะหนึ่ง

Weekly News เป็นหนังสือพิมพ์ที่รวบรวมข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวันตีพิมพ์ออกในกรุงลอนดอน และเป็นหนังสือพิมพ์ของทางราชการฉบับเดียวที่ออกเป็นรายสัปดาห์ในขณะนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 1665 อังกฤษก็มีหนังสือพิมพ์ออกมามากฉบับหนึ่งชื่อว่า Oxford Gazette เป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล ออกรายครั้งสัปดาห์ ทุกวันอังคาร และวันศุกร์ และเป็นหนังสือพิมพ์แผ่นเดียว ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น London Gazette (เหตุที่เปลี่ยนชื่อนี้เพราะในระยะแรกที่ออก Gazette นั้นได้นำ Gazette ไปพิมพ์ที่เมืองออกฟอร์ดเป็นการชั่วคราวเนื่องจากลอนดอนในขณะนั้นกำลังเกิดโรคระบาดร้ายแรง ครั้นเมื่อโรคระบาดสงบลง จึงได้ย้าย Gazette กลับมาพิมพ์ที่กรุงลอนดอน)

ในช่วงนี้ รัฐบาลอังกฤษมีกฎข้อบังคับที่เข้มงวดในเรื่องการพิมพ์และการห้ามแสดงความคิดเห็นที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล ทำให้การขยายตัวของกิจการการพิมพ์และการพัฒนา

งานด้านวารสารศาสตร์ต้องดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่นนักเป็นเวลานานพอสมควร จนเวลา
ล่วงเลยเข้าศตวรรษที่ 18 จึงได้มีผู้คิดออกหนังสือพิมพ์รายวันออกสู่ตลาด ซึ่งนับว่าเป็นก้าว
สำคัญที่นำไปสู่การขยายตัวที่เห็นเด่นชัดของงานวารสารศาสตร์ของอังกฤษทีเดียว

2. หนังสือพิมพ์ยุคเรียกร้องเสรีภาพ

เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1720 ซามูเอล บัคเลย์ (Samuel Buckley) ได้ตีพิมพ์หนังสือ
พิมพ์รายวันฉบับแรกขึ้นมีชื่อว่า เดลี่ คอแรนต์ (Daily Courant) เป็นหนังสือพิมพ์แผ่นเดียว
มีขนาด 7 นิ้วคูณ 13 ¼ นิ้ว

บัคเลย์ พยายามทำหนังสือพิมพ์ให้มีมาตรฐาน กล่าวคือ พยายามรายงานข่าวที่เป็น
ข้อเท็จจริง และมีความเป็นกลาง ไม่สนับสนุนการตีพิมพ์เรื่องตลกนิทานผู้อื่น เขาพยายาม
เสนอสิ่งซึ่งเป็นที่น่าสนใจ ในระยะหลังมีการโฆษณามากขึ้น แต่เขาให้ความสำคัญกับข่าว
มากกว่าโฆษณา และเมื่อมีทุนรอนมากขึ้น บัคเลย์ได้นำเสนอข่าวต่างประเทศมากขึ้นและ
บ่อยขึ้น

แดเนียล เดอโฟ (Daniel Defoe) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อ
เสียงคนหนึ่งของอังกฤษได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งชื่อว่า เดอะ รีวิว (The Review) เมื่อ
เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1740 หนังสือพิมพ์ฉบับนี้นอกจากมีเนื้อหาที่เป็นข่าวแล้ว เดอโฟยังได้
นำเสนอบทความ (Articles) ทั้งในลักษณะที่เป็นบทบรรณาธิการ และบทวิจารณ์แสดงความ
คิดเห็นต่างๆ ที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และสิ่งที่เป็นของ
ใหม่สำหรับการจัดทำหนังสือพิมพ์ก็คือ เดอโฟได้ลงนวนิยายเรื่องยาวชื่อ โรบินสัน ครูโซ
(Robinson Crusoe) ซึ่งเป็นนวนิยายที่เขาประพันธ์ขึ้นเอง ทำให้ The Review มียอด
จำหน่ายสูงชันมาก

The Review มักตีพิมพ์ข่าวและบทความแสดงความคิดเห็นอย่างรุนแรงโจมตีศาสน
จักรและรัฐบาลอยู่เสมอ โดยเฉพาะบทความของเดอโฟ ที่ชื่อ Shortest Way with Discenters
นั้น เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์และโจมตีการก่อตั้งศาสนานิกาย เชิร์ช ออฟ อิงแลนด์
(Church of England) อย่างรุนแรง ในขณะนั้นศาสนานิกายนี้มีอิทธิพลต่อการเมืองการ
ปกครองของอังกฤษอย่างมาก ในที่สุดเดอโฟก็ถูกฝ่ายปกครองบ้านเมืองลงทัณฑ์ด้วยการจับ

จะไม่พอใจต่อชื่อเรียกร้องนี้อย่างมาก แต่กระแสของประชาชนที่ต้องการรับรู้ข่าวสารข้อมูล
มีสูงมาก ในที่สุดเมื่อ ค.ศ. 1771 รัฐสภาของอังกฤษต้องยินยอมให้นำหนังสือพิมพ์เข้าไปฟังการ

